

PSY174 Psychologie a Internet

Sylabus předmětu/ jaro 2016

Ukončení: zápočet

Počet kreditů: 2

Rozsah: 2 hodiny týdně, Seminář je realizován jako projektová výuka.

Garant předmětu:

prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.

e-mail: davsmahel@gmail.com

Další vyučující:

Mgr. Anna Ševčíková, Ph.D., e-mail: sevana@mail.muni.cz

Mgr. et Mgr. Hana Macháčková, Ph.D., e-mail: 110415@mail.muni.cz

Mgr. Alena Černá, Ph.D., e-mail: cernaale@gmail.com

Mgr. Martina Černíková, e-mail: martina.cernikova@mail.muni.cz – kontaktní osoba

Mgr. Kateřina Škařupová, e-mail: kachne@urbandevlopment.cz

Mgr. Ondřej Ostrovský, e-mail: 404482@mail.muni.cz

Mgr. Věra Kontríková, e-mail: kontriko@fss.muni.cz

Cíl kurzu:

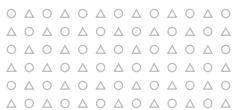
Kurz si klade za úkol seznámit studenty se základními pojmy a koncepty v kontextu výzkumu psychologie a internetu.

Požadavky na zápočet:

1) Aktivní Účast minimálně na 9 hodinách z 12.

2) Zpracování vybraného tématu z poskytnutého seznamu témat (v Power Pointu) a podložení vybraným výzkumem/výzkumy. K vybranému tématu bude možné se přihlásit přes IS.

Pokyny k prezentaci:

Praktické:

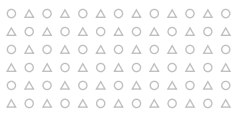
- Pro každou hodinu je určeno jedno téma související s tématem přednášky.
- K tématům bude možné se přihlásit v ISe **2.3.2016 od 17:00**. První prezentace je již 8.3.2016. Témata naleznete níže.
- Prezentace vybraného tématu probíhá ve skupině **2-3 studentů**.
- Délka prezentace je **20 minut + 10 minut diskuze**. Je nutné, aby se do prezentování aktivně zapojili všichni členové skupiny.
- Prezentaci je nutné odevzdat do odevzdávání v ISe nejpozději **3 dny před samotnou prezentací**. Nevložení je důvodem k neudělení zápočtu.
- **Termín prezentace není možné měnit a přesouvat**, pouze z velmi závažných důvodů.

Obsah samotné prezentace:

1. Představení tématu - upřesnění tématu, čeho se týká, jak se podle Vás váže k problematice psychologie a internetu.
2. Čeho jste si Vy sami všimli, co Vás zaujalo, překvapilo na vybraném tématu?
3. Příklady pro ostatní – tak, aby mohli všichni do dané oblasti alespoň částečně proniknout. Kde se s tématem lze na internetu setkat, například ukázky stránek, blogů...
4. Jaký vliv má podle Vás na danou problematiku fakt obecně rozšířeného internetu, pokud nějaký? Chovali by se třeba lidé, kteří se v daném prostředí vyskytují nějak jinak, pokud by museli „fungovat“ pouze off-line? Jaké jsou výhody a nevýhody internetu ve vztahu k Vámi zvolené problematice?
5. Co Vás napadá, pokud se nad Vámi zvoleným tématem zamyslíte z psychologického hlediska?
6. Najděte minimálně 1 **zahraniční výzkum publikovaný v odborném recenzovaném časopise**, který se Vámi zvoleného tématu týká nebo se jím přímo zabývá. Cílem prezentace není jenom prezentovat vybraný výzkum – ten slouží na ilustraci vybraného tématu.
Ve výzkumu stručně popište:
  - o popis předmětu, cílů a teoretických východisek výzkumu
  - o představení výsledků výzkumu
  - o z diskuse autorů článku (kontext výzkumu, srovnání s výsledky jiných výzkumů)
  - o vlastní kritické zhodnocení výzkumu – co si o tom myslíte, jaký je váš názor na výsledky a metodu, kde vidíte omezení výzkumu. Důležité je kromě prezentace „cizích“ myšlenek přijít i s vlastními – kriticky zhodnotit, navrhnout možné další směry výzkumu.
  - o cokoli dalšího Vás napadne ve světle vlastní praktické znalosti tématu, kterou máte.
7. Pro samotnou prezentaci je nutné použít jako zdroj alespoň 5 **zahraniční výzkum publikovaný v odborném recenzovaném časopise**.

Za odborný text jsou považovány články z odborných recenzovaných časopisů – k vyhledání použijte:

<http://scholar.google.cz/>

nebo dostupné elektronické zdroje:

<http://knihovna.fss.muni.cz/index.php?sekce=31&podsekce=55> - vhodné publikace naleznete především v databázi EBSCO.

V prezentaci je nutné naplnit všechny výše uvedené body.

Osnova semináře psychologie a internet:

23.2.2016

1. Úvod do semináře, přehled penetrace internetu v ČR a ve světě. Věda na internetu a o internetu, elektronické informační zdroje. Přehled výzkumů a zdrojů k tématu. (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

V tomto semináři bude představen základní přehled o používání internetu v ČR a ve světě a problematika „digital divide“. Budou diskutována hlavní témata psychologie a internetu a podán přehled výzkumů a zdrojů v ČR. Věda na internetu a o internetu, elektronické informační zdroje.

Doporučená literatura:

Lupač, P., & Sládek, J. (2008). The Deepening of the Digital Divide in the Czech Republic. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 2(1),
[www:http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2008060203](http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2008060203)

Galáč, A., & Smahel, D. (2007). Information Society from a Comparative Perspective: Digital Divide and Social Effects of the Internet. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 1(1),

[www:http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2007072401](http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2007072401)

2. Adolescenti a internet, propojení vývoje adolescentů a používání internetu (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

Budou představeny hlavní témata výzkumů v kontextu adolescentů a internetu. Blíže se budeme zabývat (online) identitou u adolescentů. Ukážeme propojení vývoje adolescentů a jejich používání internetu.

Doporučená literatura:

Subrahmanyam, K., Šmahel, D. & Greenfield, P. (2006). Connecting Developmental Constructions to the Internet: Identity Presentation and Sexual Exploration in Online Teen Chat Rooms. Washington, DC : American Psychological Association, 2006. *Developmental Psychology*, Vol. 42, No. 3: 395-406

Šmahel, D. & Subrahmanyam, K. (2007). Any Girls Want to Chat Press 911: Partner Selection in Monitored and Unmonitored Teen Chat Rooms. *CyberPsychology & Behavior*, New York : Mary Ann Liebert, Inc., 2007, Vol. 10, No. 3: 346-353

Téma na prezentaci: Prezentace nebude

1.3.2016

4. Závislostní chování na internetu, online hry (Mgr. Kateřina Škařupová, Ph.D.)

V tomto semináři budou diskutovány různé typy (zejména online) počítačových her se zvláštním zřetelem k motivaci hraní. Vliv násilných her na agresivitu hráčů. Bude představen koncept flow fenoménu a vliv her samotných (game designe) či naopak psychických predispozic hráčů na excesivní hraní. Dále se bude seminář věnovat nadměrnému užívání počítačů a internetu obecně u jednotlivých aplikací. Podrobně budou popsány různé teorie „závislostního chování na internetu“ a jednotlivé aspekty tohoto jevu.

Doporučená literatura:

· Griffiths, M.D. (2000): Does Internet and computer „addiction“ exist? Some case study evidence. *Cyberpsychology and Behavior*, 3, 211-218

· Widyanto, L., Griffiths, M. (2007): Internet adiction: does it really exist? In: Gackenbach, J. (Ed.) *Psychology and the Internet: Intrapersonal, Interpersonal and Transpersonal Implications*. Amsterdam, Boston: Academic press, 141-163

Valentine & Hughes (2010). Ripples in a pond: the disclosure to, and management of, problem Internet gambling with/in the family. *Community, Work & Family*, Vol. 13, No. 3, August 2010, 273-290

Siemens & Kopp (2011). The Influence of Online Gambling Environments on Self-Control. *Journal of Public Policy & Marketing*. Vol. 30 (2) Fall 2011, 279–293

Thomas & all. (2011). Gambling and the Multidimensionality of Accessibility: More Than Just Proximity to Venues. *Int J Ment Health Addiction* (2011) 9:88–101

Téma na prezentaci: Prezentace nebude

8.3.2016

3. Sexualita na internetu a cybersex (Mgr. Anna Ševčíková, Ph.D.)

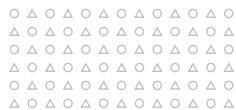
Ukážeme, které charakteristiky internetu podněcují uživatele k používání internetu pro sexuální účely. Dále se budeme zabývat typologií jednotlivých sexuálních aktivit a jejich vlivem na sexuální prožívání jedince.

Doporučená literatura:

· Cooper, A., Månsson, S. A., Daneback, K., Tikkanen, R., & Ross, M. W. (2003). Predicting the future of Internet sex: Online sexual activities in Sweden. *Sexual and Relationship Therapy*, 18(3), 277-291.

· Doering, N.M. (2009). The Internet's impact on sexuality: A critical review of 15 years of research. *Computer in Human Behavior*, 25, 1089-1101.

· McKenna, K. Y. A., & Bargh, J. A. (1998). Coming out in the age of internet: Identity 'de-marginalization' through virtual group participation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 681–694.

· Ross, M.W. (2005). Typing, doing, and being: sexuality and the Internet. *The Journal of Sex Research*, 42, 342-352.

Téma na prezentaci: Pozitivní aspekty používání internetu pro sexuální účely/terapeutický potenciál?

15.3.2016

5. Děti do osmi let a internet/digitální technologie (Mgr. Martina Černíková)

Budou představeny hlavní témata výzkumů v kontextu dětí do osmi let a internetu/digitálních technologií. Blíže se budeme zabývat činnostmi, které děti na internetu vykonávají, online riziky a online příležitostmi.

Doporučená literatura:

[Šmahel, D., Konříková, V., & Černíková, M. \(2015\). Once upon a time, there was a tablet: Young children \(0-8\) and digital technology. In S. Chaudron \(Ed.\), *Young children \(0-8\) and digital technology: A qualitative exploratory study across seven countries. Joint Research Centre science and policy reports \(Annex II\). Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available here.*](#)

Téma na prezentaci: Rodičovská mediace dětí

22.3.2016

6. Vztahy a komunikace v prostředí internetu (Mgr. Věra Konříková)

Studentům budou představeny fenomény spojené s komunikací a vztahováním se na internetu . Zaměříme se i na specifika online vztahů, jejich začátky a vývoj, zda online vztahy zlepšují anebo naopak zhoršují wellbeing a kteří lidé mají tendenci online vztahy utvářet častěji.

Doporučená literatura:

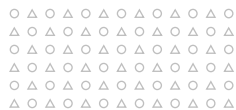
· McKenna, K. Y. A., Green, A. S., & Gleason, M. E. J. (2002). Relationship formation on the Internet: What's the big attraction? *Journal of Social Issues*, 58, 9–31.

· Whitty, M.T. (2008). Liberating or debilitating? An examination of romantic relationships, sexual relationships and friendships on the Net. *Computer in Human Behavior*, 24, 1837-1850.

· Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Who visits online dating sites? Exploring some characteristics of online daters. *CyberPsychology and Behavior*, 10, 849-852

Téma na prezentaci: Strach ze zameškání (Fear of missing out)

29.3.2016

7. Gambling (Mgr. Ondřej Ostrovský)

Seminář bude věnován současné internetové revoluci v hazardním průmyslu, která s sebou nese nová, a zdá se že výraznější rizika vzhledem k rozvoji problémového hráčství. Bude stručně představen vývoj prevalence a uvažovaná etiologie a důsledky problémového hráčství. Následně se budeme zabývat specificky on-line forem hazardního hraní ve všech podobách: on-line automaty, sázení, on-line live sázky, poker. Dotkneme se také specifík léčby u on-line forem gamblingu a situací ČR.

Doporučená literatura:

- LaPlante, D. A., Nelson, S. E., & Gray, H. M. (2014). Breadth and depth involvement: Understanding Internet gambling involvement and its relationship to gambling problems. *Psychology Of Addictive Behaviors*, 28(2), 396-403. <http://doi.org/10.1037/a0033810>
- Blaszczynski, A., & Nower, L. (2002). A pathways model of problem and pathological gambling. *Addiction*, 97(5), 487-499.
- Wood, R. T. A., & Griffiths, M. D. (2007). A qualitative investigation of problem gambling as an escape-based coping strategy. *Psychology & Psychotherapy: Theory, Research & Practice*, 80(1), 107-125.
- McCormack, A., & Griffiths, M. D. (2012). Motivating and Inhibiting Factors in Online Gambling Behaviour: A Grounded Theory Study. *International Journal Of Mental Health And Addiction*, 10(1), 39-53. <http://doi.org/10.1007/s11469-010-9300-7>
- Thomas & all. (2011). Gambling and the Multidimensionality of Accessibility: More Than Just Proximity to Venues. *Int J Ment Health Addiction* (2011) 9:88–101

Téma na prezentaci: Harm reduction opatření u internetového hazardního hraní a jejich praktikování v tuzemsku

5.4.2016

8. Rizika v kontextu používání internetu (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

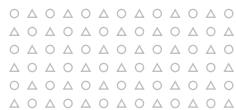
Přednáška bude věnována jednotlivým rizikům, která se vztahují k navazování a udržování kontaktů v prostředí internetu. Studenti se seznámí s vybranými komunikačními teoriemi zabývajícími se podněty pro vznik agresivního chování. Rovněž budou představeny charakteristiky skupin, které čelí zvýšenému riziku zneužití online kontaktů.

Doporučená literatura:

- Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *CyberPsychology & Behavior*, 7, 321-326.
- Vandebosch, H., & Van Cleemput, K. (2008). Defining Cyberbullying: A Qualitative Research into the Perceptions of Youngsters. *CyberPsychology & Behavior*, 11, 499-503.
- Wolak, J., Finkelhor, D., Mitchell, K.J., Ybarra, M.L. (2008). Online "Predators" and Their Victims: Myths, Realities, and Implications for Prevention and Treatment. *American Psychology*, 63, 111-128.

Téma na prezentaci: Důvěryhodnost informací na internetu

12.4.2016

9. Online metody (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

Budou představeny základní kvantitativní a kvalitativní metody online výzkumu: online dotazníky (surveys), experimenty, online rozhovory a fokusní skupiny. Budou diskutovány specifika online výzkumů. Ukážeme, jaké typy výzkumů jsou vhodné pro realizaci s využitím internetu a online nástrojů.

Doporučená literatura:

Overview: Online Surveys, Vehovar, V., Manfreda, K. L. (2008). The SAGE Handbook of Online Research Methods. str. 177 – 194

Internet-based Interviewing, O'Connor, H., Madge, D., Shaw, R., Wellens, J. (2008). The SAGE Handbook of Online Research Methods. str. 271 – 289

Téma na prezentaci: Online metody

19.4.2016

10. Online komunity (Mgr. et Mgr. Hana Macháčková, Ph.D.)

"V rámci bloku se budeme věnovat sociálně-psychologickým aspektům spojeným s členstvím v online komunitách.

Bude nás zajímat, kteří uživatelé tyto komunity navštěvují a používají, jakou roli tato prostředí hrají v jejich životě a s jakými výhodami a riziky jsou spojovány.

Doporučená literatura:

Machackova, H. (2015). Online communities and early adolescents. In P. Lorentz, D. Smahel, M. Metykova, & M. F. Wright (Eds.), Living in the digital age: Self-presentation, networking, playing, and participating in politics (pp. 62-77). Brno: Muni Press

· Papacharissi, Z. (2011). A networked self: identity, community and culture on social network sites. Taylor & Francis.

· Ridings, C. M., & Gefen, D. (2004). Virtual community attraction: Why people hang out online. Journal of Computer-Mediated Communication, 10."

Téma na prezentaci: Online komunity

26.4.2016

11 Tenká hranice mezi poruchou a životním stylem: pro-ana, pro-mia a jiné komunity online zaměřené na diety, hubnutí a zdravý životní styl. (Mgr. Alena Černá, Ph.D.)

Toto setkání bude zaměřeno na rizikové online komunity propagující poruchy příjmu potravy (pro-ana,

pro-mia), jejich vývoj a základní charakteristiky. Nahlédneme je v kontextu trendů ve zdravém životním stylu (online i offline), řekneme si něco o provázanosti daných onemocnění s těmito obecnějšími trendy (specifické diety a výživové směry, cvičení a další). Na problematiku se podíváme jak zblízka, kliničtějším úhlem pohledu a za pomoci konkrétních příkladů, tak obecněji, v celospolečenském měřítku. Budeme se ptát po smyslu nových diagnóz (ortorexie apod.) diskutovat o tenké hranici, která mnohdy stojí mezi tím, co je společensky vnímáno jako zdravý životní styl a co už je porucha – a jakou roli v tom všem může hrát internet.

Doporučená literatura:

· Allison, S., Warin, M., & Bastiampillai, T. (2013). Anorexia nervosa and social contagion: Clinical implications. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 0004867413502092.

· Bardone-Cone, A.M., Fitzsimmons-Craft, E.F., Harney, M.B., Maldonado, C.R., Lawson, M.A., Smith, R., & Robinson, D.P. (2012). The inter-relationships between vegetarianism and eating disorders among females. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 112 (music), 1247-1252.

· Boero, N., & Pascoe, C. J. (2012). Pro-anorexia communities and online interaction: bringing the pro-ana body online. *Body & Society*, 18(2), 27-57.

· Casilli, A. A., Pailler, F., & Tubaro, P. (2013). Online networks of eating-disorder websites: why censoring pro-ana might be a bad idea. *Perspectives in public health*, 133(2), 1-2.

· Lewis, S. P., & Arbuthnott, A. E. (2012). Searching for thinspiration: The nature of internet searches for proeating disorder websites. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 15(4), 200–4.

· Walsh, E. C. (2012). Destruction In Disguise? Examining Relationships Between Eating Disorders and Vegetarian and Vegan Diets. Senior projects Fall 2012, paper 16. Bard University. Retrieved in January 2014 from <http://digitalcommons.bard.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1>

Téma na prezentaci: Proměny pro-ana a pro-mia online komunit v posledním desetiletí

3.5.2016

12. Využití internetu v psychoterapii a poradenství (Mgr. Alena Černá, Ph.D.)

Budeme hovořit o možnostech využití internetu v psychoterapii a poradenství, jeho výhodách a nevýhodách. Představíme si základní formy komunikace přes internet, které se využívají v online psychoterapii a poradenství. Součástí je diskuse nad praktickými ukázkami online poradenství.

Doporučená literatura

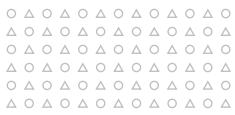
· Cunningham, J. A. (2007). Internet-Based Interventions for Alcohol, Tobacco and Other Substances of Abuse. In P. M. Miller, Kavanagh, David J. (Ed.), *Translation of Addictions Science into Practice* (pp. 399-416). Oxford: Elsevier.

· Fenichel, M., Suler, J., Azy Barak, Zelvin, E., Jones, G., Munro, K., Meunier, V., & Walker-Schmucker, W. (2002). Myths and Realities of Online Clinical Work. *CyberPsychology and Behavior*, 5, 481-497.

· Suler, J. R. (2000). Psychotherapy in cyberspace: a 5- dimension model of online and computer-

mediated psychotherapy. *CyberPsychology & Behavior*, 3, 151–160.

· Taylor, C. B., & Luce, K. (2003). Computer-and internet-based psychotherapy interventions. *Current Directions in Psychological Science*, 12, 18–22.

Téma na prezentaci: Využití internetu v psychoterapii a poradenství

10.5.2016

13. Shrnutí všech témat, reflexe předmětu. (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

V závěrečném semináři se pokusíme shrnout a propojit probíraná témata do smysluplného celku. Proběhne také reflexe celého semináře a jeho formátu.

17.5.2016

Hodina nebude

